

ਵਿਸ਼ਾ : ਗਣਿਤ

ਜਮਾਤ : ਸੱਤਵੀਂ

ਪਾਠ ਦਾ ਨਾਮ :- ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ

ਸ਼ੈਕਸ਼ਨ 'ਏ' (ਇਹ ਪਾਠ, ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਫਿਰ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ, ਬਹੁਲਕ, ਮੱਧਿਕਾ, ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਮਿਲਾਣਚਿੰਨ੍ਹ, ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ)

ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ	ਸਹਸ ਗੌਰ ਪਠਾਨਕੋਟ, ਸਸਸਸ ਆਰਿਫ ਕੇ ਫਿਰੋਜਪੁਰ, ਸਸਸਸ. ਰੋਪੜ, ਸਹਸ ਕੋਟ ਸਦੀਕ ਜਲੰਧਰ
ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨਾਂ	ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਕਮਲ ਗੋਇਲ, ਲਖਬੀਰ ਕੌਰ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਜਮਾਤ	ਸੱਤਵੀਂ
ਵਿਸ਼ਾ	ਡਾਟਾ ਹੈਂਡਲਿੰਗ
ਪਾਠ ਦਾ ਨਾਂ	ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ
ਕੁੱਲ ਪੀਰੀਅਡ	1 ਤੋਂ 7

ਸ਼ੈਕਸ਼ਨ 'ਬੀ'

ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ, ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ, ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਉਤਾਰ-ਚੜਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਤਿ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

- B.1. ਸਾਡੇ ਰੋਜਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਕੇਟ ਦੇ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਟੀਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ Runs ਅਤੇ Wickets ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
2. ਰੋਜਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਫਲ, ਸਬਜੀਆਂ, ਅਨਾਜ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਾਰ ਅਤੇ ਚੜਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੌਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3. ਹਰੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ Competitive Exams ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
4. ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ Career option ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

B. 2 SIMPLIFYING THE COMPLEX

1. ਰਾਅ ਡਾਟਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

2. ਫਿਰ ਡਾਟਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
3. ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਜਾ ਗ੍ਰਾਫ ਗਤੀ ਦਰਸਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
4. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ, ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ, ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

B. 3 LIFE SKILLS

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਨ ਲਈ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ।
 2. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- 3 Creative Art
4. Public Speaking Skills

B. 4 VOCABULARY

Data	-	ਅੰਕੜਾ
Mean	-	ਮੱਧਮਾਨ
Median	-	ਮੱਧਿਕਾ
Mode	-	ਬਹੁਲਕ
Upper Limit	-	ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ
Lower Limit	-	ਹੇਠਲੀ ਸੀਮਾ
Bar Chart	-	ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ
Histogram	-	ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ
Frequency	-	ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ
Tally Marks	-	ਮਿਲਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ
Graph	-	ਗ੍ਰਾਫ

SECTION -'C ' BUILDING BRIDGES

Addition, Division	-	ਜੋੜ, ਭਾਗ
Ascending Order	-	ਵੱਧਦਾ ਕ੍ਰਮ
Descending Order	-	ਘਟਦਾ ਕ੍ਰਮ
Number Line	-	ਸੰਖਿਆ ਰੇਖਾ

ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਸੀ' ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾਂ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪੁਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੁਢਲੀਆਂ ਗਣਿਤਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ (+, -, *, /) ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 20 ਤੱਕ ਪਹਾੜੇ ਆਉਂਦੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 'ਡੀ' ਪਾਠ ਦੀ ਪੀਰੀਅਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ

ਪੀਰੀਅਡ	ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ
1.	ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਮੁਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜਮਾਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ।
2	ਅਧਿਆਪਕ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕਾਰਡ, ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟਿੰਗ, ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਆਦਿ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਛੇਗਾ। 1. ਤੁਹਾਡੇ ਆਸ ਪਾਸ ਜੋ ਸਮਗਰੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ 2. ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ? ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ।
3	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸੇਗਾ ਕਿ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਇਹਨਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਮਝਾਵੇਗਾ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਧਮਾਨ ਅਤੇ ਵਿਚਲਣ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
4	ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਮੱਧਿਕਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

5.	ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। 1. ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ 2. ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ 3. ਦੋਹਰਾ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ
6-7	ਸੰਜੋਗ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਬ -ਸੈਕਸ਼ਨ ਈ ਪਹਿਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਦੀ ਮਿੰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ:-

ਪਾਠ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਬਾਰੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ :-

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	10 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਿਰਿਆ ਕਰਵਾਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।	ਪਹਿਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ
ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	10 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇਗਾ।	ਅਧਿਆਪਕ ਚਾਕ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦੇਵੇਗਾ:- 1. ਟੇਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 2. ਲਾਈਨਾਂ ਵਾਲੇ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। 3. ਗ੍ਰਾਫ ਪੇਪਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ	5 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਅੰਕੜਾ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਲੌੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕਾਰਡ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ	

		<p>ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫ ਆਦਿ. ਅਧਿਆਪਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇਗਾ।</p> <p>1. ਤੁਹਾਡੇ ਆਸ ਪਾਸ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ</p> <p>ਉਸ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।</p> <p>2. ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ?</p>	
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵਧਾਉਣਾ	5 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਰਿਆ ਕਰਵਾਉਣਾ	
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	5 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਘਰੋਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਣਗੇ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਉੱਤਰ ਸੈਸ਼ਨ	5 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਫੀਡ ਬੈਕ ਲਵੇਗਾ।	

ਪੀਰੀਅਡ 2

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	5 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਪਹਿਚਾਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ	ਦੂਜੇ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।
ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	20 ਮਿੰਟ	1. ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ :- ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਜੋ ਕਿ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਨੂੰ	ਅਧਿਆਪਕ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਚਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ

ਦੇਣਾ		<p>ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।</p> <p>2. ਦੋਹਰਾ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ :-ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਜੋ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੇ।</p> <p>3. ਮੱਧਮਾਨ :- ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੁੱਲ</p> <p>4. ਮੱਧਿਕਾ :- ਜੋ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।</p> <p>5. ਬਹੁਲਕ :- ਉਹ ਪ੍ਰੇਖਣ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।</p> <p>6. ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ :- ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਅੰਤਰ।</p>	ਹੋਏ ਦਿਲਚਸਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹੱਲ ਕਰੇਗਾ।
------	--	--	--

ਤੀਸਰਾ ਪੀਰੀਅਡ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਪੀਰੀਅਡ

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	5 ਮਿੰਟ	ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	20 ਮਿੰਟ	<p>ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ।</p> <p>1. ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਖੋ।</p> <p>2. ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਕਾਲਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ।</p> <p>3. ਵਰਗ ਅੰਤਰਾਲ ਬਣਾਉਣੇ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।</p> <p>4. ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਕਾਲਮ</p>	

		<p>ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਗ ਅੰਤਰਾਲ, ਮਿਲਾਨ ਚਿੰਨ , ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p> <p>5. ਦਿੱਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮਿਲਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p> <p>6. ਮਿਲਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।</p> <p>7. ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।</p> <p>1 .ਕਿਸ ਵਰਗ ਅੰਤਰਾਲ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮਿਲਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ।</p> <p>2 ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਤੱਥ (ਨਤੀਜਾ) ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ।</p> <p>3. ਕੀ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਬਰਾਬਰ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਦਸ ਕਰਦੇ ਹੋ।</p> <p>4. ਕੀ ਲੰਬਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਜਿਆਦਾ ਹੈ।</p> <p>ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ</p>	
--	--	--	--

		<p>ਕਰਨਗੇ। ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਾਫ ਬਣਾਉਣੇ ਸਿਖਾਏਗਾ।</p> <p>ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਬਣਾਉਣੇ ਸਿਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਗੇ।</p>	
ਕਿਰਿਆ	5 ਮਿੰਟ	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬਾਈ ਮਾਪਕ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਕੱਦ ਮਿਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।</p>	
To explore writing and things	5 ਮਿੰਟ	<p>ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਿਖਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।</p>	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੋਟ ਕਰਨਗੇ।
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	5 ਮਿੰਟ	<p>ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਘਰੋਂ ਕਰਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਹੇ ਜਾਣਗੇ।</p>	ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਵਾਲ
ਖੇਡ ਕਿਰਿਆ	5 ਮਿੰਟ	<p>ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ</p>	

ਪੀਰੀਅਡ ਪੰਜਵਾਂ

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	5 ਮਿੰਟ	<p>ਦੋਹਰੇ ਗ੍ਰਾਫ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ</p>	<p>ਪੰਜਵੇਂ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।</p>
----------------------	--------	--	---

ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	10 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੋਹਰੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਦੋਹਰਾ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।	
Solving problems on bar graph	5 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਰਿਆਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਫ ਪੇਪਰ ਉੱਤੇ ਇਕਠਿਆਂ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇਗਾ।	
To explore writing and things	5 ਮਿੰਟ	ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕਾ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ।	ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ
ਖੇਡ ਕਿਰਿਆ	5 ਮਿੰਟ	ਦੋਹਰੇ ਛੜ ਗ੍ਰਾਫ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਖੇਡ ਕਿਰਿਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।	

ਪੀਰੀਅਡ ਛੇਵਾਂ

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	5 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ, ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸਿੱਖਣਗੇ।	ਸੱਤਵੇਂ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।
ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	15 ਮਿੰਟ	ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ, ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਵਿਚਲਣ ਸੀਮਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ	

		ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ, ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।	
To explore writing and things	5 ਮਿੰਟ	ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੋਟ ਕਰਨਗੇ।	
ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	5 ਮਿੰਟ	ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੋਂ ਮੋਸਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੇਰਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੋਸਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕਤਰ ਕਰੇਗਾ।	ਮੱਧਮਾਨ, ਮੱਧਿਕਾ, ਬਹੁਲਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤਿਕਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਖੇਡ ਕਿਰਿਆ	5 ਮਿੰਟ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।	ਇੱਕਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ— 1. ਹੇਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ 2. ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਮੱਧਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ

			<p>3. ਕਿਹੜਾ ਮੁੱਲ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੁੱਲ ਹੈ ? ਮੱਧਮਾਨ ਮੱਧਿਕਾ ਤੇ ਕਿਉਂ ?</p> <p>4. ਤਾਪਮਾਨ ਦੀ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ? ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ</p> <p>5. ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ।</p> <p>6. ਕੀ ਕੋਈ ਤਾਪਮਾਨ ਬਹੁਲਕ ਤਾਪਮਾਨ ਹੈ ? ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ</p>
--	--	--	--

ਪੀਰੀਅਡ ਸਤਵਾਂ

ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਅਧਿਆਪਕ	5 ਮਿੰਟ	ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਘਟਨਾਵਾਂ , ਸਿੱਕੇ , ਲੁਡੋ ਦੀ ਗੀਟੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ।	
ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਖੇਡ ਕਿਰਿਆ	20 ਮਿੰਟ	ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਦੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਅਤੇ ਚਿੱਟ-ਪੱਟ ਦੀ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਬਣਾਉਣੀ ਅਤੇ ਲੁਡੋ ਦੀ ਗੀਟੀ ਨੂੰ ਸੁਟਣ ਦੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪਰਮਾਣ 1,2,3,4,5,6 ਦੀ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਬਣਾਉਣੀ।	
ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ	5 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ	

ਜਾਣਕਾਰੀ		ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇਗਾ।	
To explore writing and things	10 ਮਿੰਟ	ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰਵਾਏਗਾ।	ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ
ਦੁਹਰਾਈ/ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ	5 ਮਿੰਟ	ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁਛੇਗਾ।	ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ

ਸੈਕਸ਼ਨ ਐਫ

Section F. The content

Subsection F.1
teachers.yale.edu

Subsection F.2
www.kidsmathgameonline.com
www.khanacademy.org
www.uen.org
www.mdk12.org

constructivism approach

Mathematics text book for class VII published by NCERT and PSEB

Mathematics Exemplar problems published by NCERT

Subsection F.3 Relevant youtube reference

ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੀ

Section G Prepare an activity/project to show

Annexure

Name of the Annexure	G	A	1
Name of the activity	Activity with the help of students to introduce graph and statistics.		
Topic	Data Handling		
Type of the activity	Demonstration		
Material required	Chart paper, pencil, scale, etc		
Specific preparation required in the class room for performing the activity	N		
Details of the activity and detailed instructions to carry it out.	<p><small>The page of statistics is present at the end of the page. It is used to understand the terms and symbols of the data. Here they discuss the meaning of the data. This is for the many types of a graph and a table. One effective tool of the statistics is to use data to the end of a page.</small></p> <p>They say a picture is worth a thousand words. The same thing could be said</p>		

Pictures describing the activity.	<table border="1"> <caption>Data from Bar Graph</caption> <thead> <tr> <th>Subject</th> <th>Number of Students</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Math</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>History</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Science</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>English</td> <td>7</td> </tr> </tbody> </table>	Subject	Number of Students	Math	25	History	15	Science	13	English	7
Subject	Number of Students										
Math	25										
History	15										
Science	13										
English	7										
Precautions	No specific precaution.										
Explanation of the outcomes of the activities	Getting the knowledge about graphs and statistics										
Objective of the assessment of the learning	Scale and data can be categorized into easy to understand format that easily and effectively communicate important points. In selecting how best to present your data, think about the purpose of your graph or chart and who you want to present, the aesthetic quality you want to include and whether they should be expressed as frequencies, percentages or categories. When possible, use of										

Annexure

Name of the Annexure	G A 2
Name of the activity	everyday applications of statistics and find pertinent examples of each.
Topic	everyday applications of statistics
Type of the activity	Demonstration
Material required	Chart paper, pencil, scale, etc
Specific preparation required in the class room for performing the activity	N o
Details of the activity and detailed instructions to carry it out.	<p><u>How to Make a Histogram in Excel</u></p> <p><u>Transformations and Linear Regression</u></p> <p><u>What Is a Probability Mass Function?</u></p> <p><u>How to Find the Mean of the Poisson Distribution</u></p> <p><u>What Is the Geometric Distribution?</u></p>
Pictures describing the activity.	No specific pictures are required
Precautions	No specific precaution.
Explanation of the outcomes of the activities	Getting about statistics
Objective of the assessment of the learning	The purpose of this series of lessons is to synthesize students' about statistics and enable them to work with understanding and competence. Strong use is made of concrete materials to consolidate students' understanding.

ਸੈਕਸ਼ਨ ਐਚ

H1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਾਰੂਤੀ ਸਜੂਕੀ, ਟਾਟਾ ਮੋਟਰਜ਼, ਹੁੰਡਾਈ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ।

2. ਇੱਕ ਬੈਟਸਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਟੈਸਟ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ।

3.

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਰੋਪੜ	ਜਲੰਧਰ	ਲੁਧਿਆਣਾ
ਤਾਪਮਾਨ	25°	23°	24°	27°

ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ੳ. ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ

ਅ. ਕਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ

ੲ. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਪਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ

ੳ. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਛੜਗ੍ਰਾਫ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਰੋ

ਦਿਨ	ਸੋਮਵਾਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ	ਵੀਰਵਾਰ	ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ	ਸ਼ਨੀਵਾਰ
ਤਾਪਮਾਨ	30°	27°	28°	29°	35°	33°

H2

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

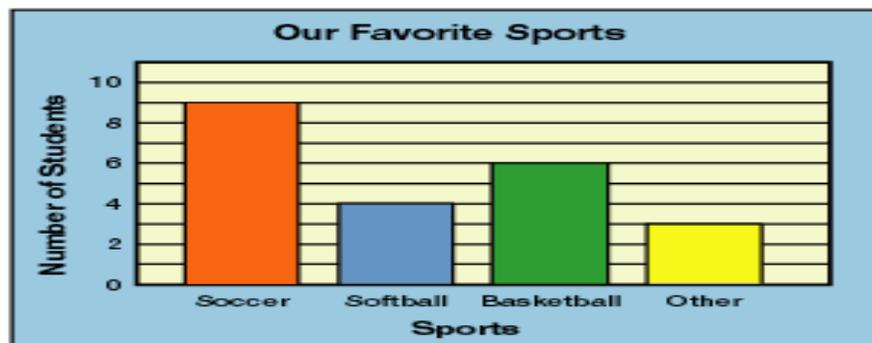
ੳ. ਕਿਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ ਹੈ?

ਅ. ਕਿਸ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਹੈ?

ੲ. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਪਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ

ੳ. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਛੜਗ੍ਰਾਫ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਰੋ

H3

ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

ੳ. ਕਿਹੜੀ ਖੇਡ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

- ਅ. ਬਾਸਕਟ ਬਾਲ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ
 ਏ. ਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਫਟ ਬਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
 ਸ. ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ

H4

1. ਅੰਕੜਾ 1, 2, 3, 4, 5 ਦੀ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
2. ਅੰਕੜਾ 1, 2, 3, 4, 5 ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
3. ~~1111~~ ਕਿਸ ਅੰਕ 1 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ।
4. ਮੱਧਮਾਨ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ ?
5. 2, 3, 3, 4, 5, 3, 4, 4, 3, 3, ਦਾ ਬਹੁਲਕ ਪਤਾ ਕਰੋ ।
6. 1, 2, 3, 4, 5, ਦੀ ਮੱਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
7. 1, 2, 3, 4, 5, 6 ਦੀ ਮੱਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
8. ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ।
9. ਪਹਿਲੀਆਂ 6 ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ।
 ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਦਾ ਛਤ੍ਰ ਗ੍ਰਾਫ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।
10. ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ 6 ਬੰਟੇ ਹਨ। ਤੋਂ 6 ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ ਸੰਖਿਆਂ 2 ਵਾਲੇ ਬੰਟੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰੋ ।
11. ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ 6 ਬੰਟੇ ਹਨ । ਤੋਂ 6 ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਸੰਖਿਆ 4 ਵਾਲੇ ਬੰਟੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ।
12. ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਸੁਟਣ ਤੇ ਅੰਕ 3 ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
13. ਇੱਕ ਪਾਸਾ ਸੁਟਣ ਤੇ ਅੰਕ 5 ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
14. ਇੱਕ ਸਿੱਕਾ ਉਛਾਲਣ ਤੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ?
15. 19, 25, 23, 20, 9, 20, 15, 10, 5, 16, 25, 20, 24, 12, 10 ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ ।
16. ਦੱਸੋ ਕਿ ਬਹੁਲਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
17. ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੱਧਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
18. ਕੀ ਮੱਧਿਕਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
19. 2, 2, 2, 2, 3, 3, 4, 5, 5, 6, 6 ਦਾ ਬਹੁਲਕ ਪਤਾ ਕਰੋ ।

- 20 24, 36, 46, 17, 18, 25, 35 ਦੀ ਮੱਧਿਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ।
- 21 ਆਪਣੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 5 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਨੋਟ ਕਰਕੇ ਵੜ ਗ੍ਰਾਫ ਬਣਾਉ
- 22 1 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 20 ਤੱਕ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੱਧਮਾਨ ਪਤਾ ਕਰੋ।
- 23 ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਓ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਮਿਲਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ	ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1		11
2		9
3		4
4		2

Section I. Model assessment tools for the teachers

1. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਿਸ ਟੌਪਿਕ ਵਿੱਚ ਆਈ?
2. ਕੀ ਗਰੁਪ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗਰੁਪ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿ. ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ?
3. ਕੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਦਿ. ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕੇ ਹਨ?
4. ਕੀ ਵਿਦਿ. ਘਰ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ?
5. ਕੀ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਫੀਡਬੈਕ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ teaching learning process ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਾਂ?
6. ਇੱਕ ਵਿਦਿ. ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਬਾਦ ਵੀ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
7. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਕੀ ਉਪਚਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
8. ਵਿਦਿ. ਜਿਆਦਾਤਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ?
9. ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਿਦਿ. ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੇ ਹਾਂ?
10. ਕੀ ਵਿਦਿ. ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿੜਕ ਜਾਂ ਡਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ?

